

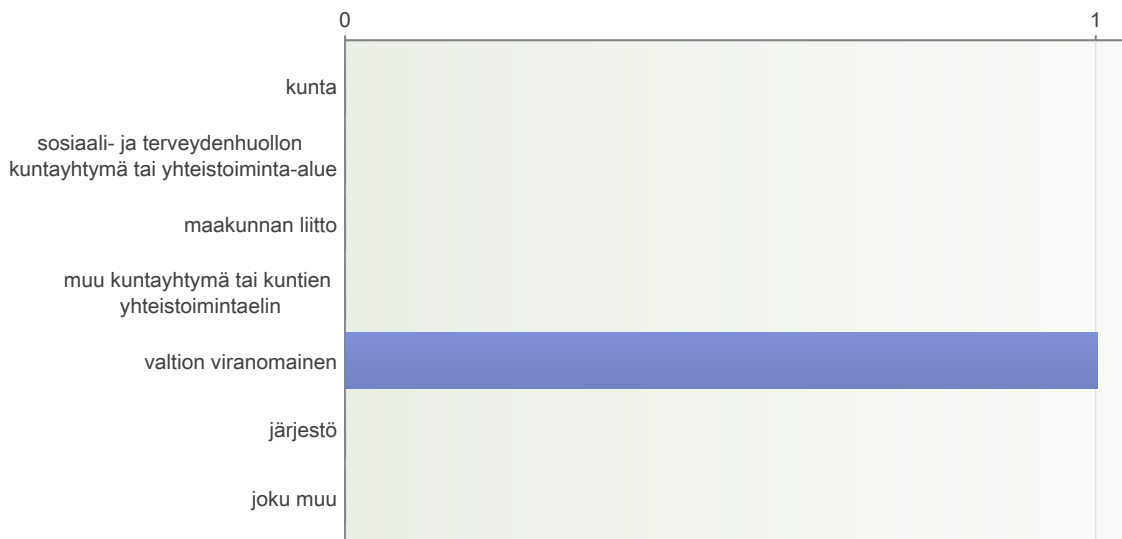
1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot	Lausuntopyyntöä käsittelevä päivämäärä toimielimessä	Toimielimen nimi
Valteri-koulu	Anne Vierelä (ent. Martikainen)	anne.vierela@valteri.fi		

2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 1. Voidaanko esityksellä kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaistasaatavuutta? Jos ei, niin miten ehdotusta tulisi siltä osin muuttaa?

Ei vastauksia.

4. 2. Antaako esitys riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite? Jos ei, miten tavoitteen saavuttamisen edellytyksiä voitaisiin parantaa?

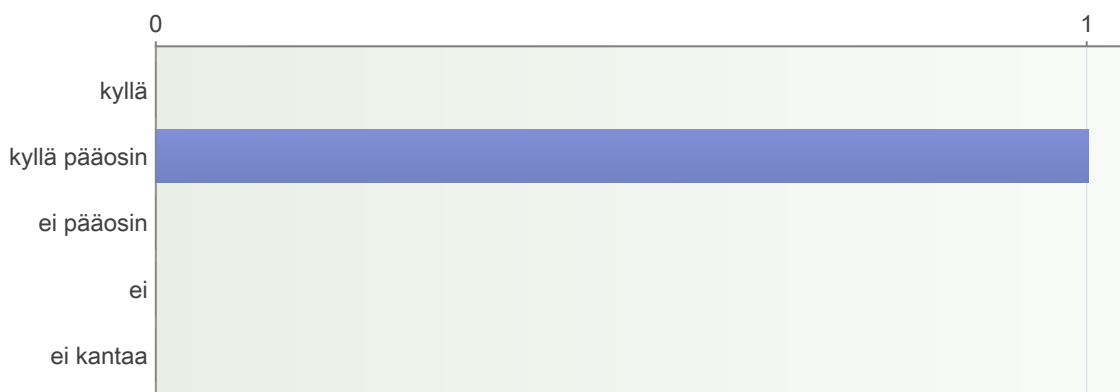
Ei vastauksia.

5. 3. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Ei vastauksia.

6. 4. Muodostaako maakuntalaki tarkoituksenmukaisen yleislain tulevien maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiselle?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Myönnetäänkö päätökset, kuten maksusitoumukset, kuntoutussuunnitelmavastuut jne. koskien erityistä tukea tarvitsevia erityissairaanhoidon piiriin kuuluva lapsia/oppilaita, maakunnissa vai viidellä sote-yhteistoiminta alueella? Oppilaat käyvät koulua Valteri-koulussa tai saavat tukea lähikoulussa selviämiseen Oppimis- ja ohjauskeskus Valterista. Oppilaat ovat näin ollen sekä sivistystoimen että sosiaali- ja terveystoimen asiakkaita, joiden koulunkäynnin kokonaisuutta ohjataan ja tuetaan Valterista; Valteri on palvelun tuottaja. Päätöksenteon säilyessä erityissairaanhoidon piiriin kuuluvien oppilaiden osalta esimerkiksi sote-yhteistoiminta-alueella tai maakunnassa, taataan laadukas ja yksilöllinen tuki näille erityisille tuen tarvisijoille. Oppijan kannalta malli, jossa oppiminen ja kuntoutuminen integroituvat toisiaan tukemaan, on malli jota maakuntaudistus isommassa kuvassa tavoittelee kaikissa palveluissa ns. yhden luukun palvelumallina.

7. 5. Maakuntalain 2 luvussa määritellään maakunnan tehtävät. Onko maakunnalle esitetty tehtäväkokonaisuus uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

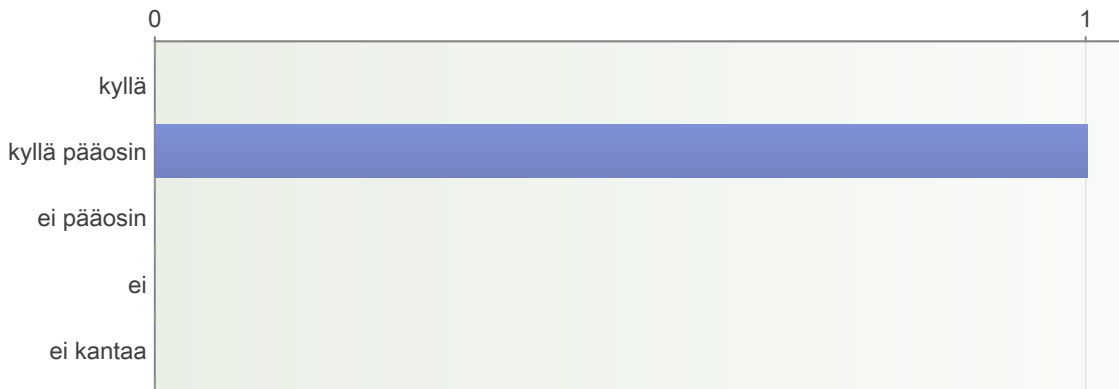
Ei vastauksia.

8. 6. Maakuntalain 5 luvussa säädetään maakunnan asukkaiden osallistumisoikeuksista. Ovatko osallistumisoikeudet turvattu esityksessä riittävällä tavalla?

Ei vastauksia.

9. 7. Maakuntalain 9 luvussa säädetään maakunnan palvelulaitoksesta. Onko siitä esitetty säädettäväksi tuottamisen organisoinnin näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Jatkovalmistelussa on selvitettävä, miten valtion hallinnon alla toimivat tahot, kuten esimerkiksi opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalaan kuuluva Valteri-koulu, Oppimis- ja ohjauskeskus Valteri (liite 1) voi tulevaisuudessa tuottaa perusopetuslain 39 §:n mukaiset kuntoutuspalvelut ja koulun muita tarjottavia palveluita uudistuksen jälkeen, esimerkiksi sosiaalihuoltolain ja uudistuvan vammaispalvelulain mukaisia palveluita. Sosiaali- ja terveystieteiden tuottamisesta säädettävän lain valmistelussa pyydämme huomiomaan seuraavat asiat: 1) Millä tavalla turvataan opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalaan kuuluvan Valteri-koulun kohderyhmän perusopetuslain 39§:n mukaisten palvelujen tuottaminen? Valteri-koulun tarjoamat palvelut ovat kohdentuneet monia eri palveluita ja erityisasiantuntemusta tarvitseville lapsille ja nuorille sekä heidän perheilleen. Palvelut on mahdollisimman pitkälti integroitu koulukäynnin yhteyteen. Näin on voitu tukea vammaisia ja pitkäaikaissairaita lapsia ja nuoria ja heidän perheitä sekä heidän kanssaan työskenteleviä ammattihenkilöitä. Tällä on tuettu kohderyhmien hyvinvointia. Lakiesityksen 2§:n 3 momentissa mainitaan, että lakia ei sovelleta valtion ylläpitämiin palveluyksiköihin. Lakiesityksen perustelutekstissä luetellaan tarkemmin valtion sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköitä, jotka eivät kuulu lain soveltamisalaan. Lakiesityksen 2 §. 3 momentin yksityiskohtaisissa perusteluissa ilmaistaan myös se, että lakia ei sovelleta valtion koulukoteihin. Näkemyksemme mukaan lain yksityiskohtaisissa perusteluissa tulisi todeta myös Valteri-koulu (Oppimis- ja ohjauskeskus Valteri). 2) Mikäli lakiesityksen 2§:n 3 momenttia ei voida soveltaa Valteri-kouluun, esitämme, että Valteri-koulu voitaisiin rinnastaa sosiaali- ja terveystieteiden tuottavaksi tahoksi, jotta Valteri-koulun kohderyhmään kuuluvat lapset ja nuoret voivat saada jatkossakin laadukkaat ja esteettömät palvelut (3§; palvelun tuottajan määrittely). Tämä edellyttäneen Valteri-koulun rekisteröitymistä jatkossa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen tuottajaksi. (4§). 3) Valteri-koulun oppilaiden oppilashuollon palvelut on tällä hetkellä integroitu asiakaskeskeisesti lasten ja nuorten tarpeiden mukaan palvelukokonaisuuksia yhteen sovittaen ja ne tuotetaan ensisijaisesti lähellä lasta, nuorta ja hänen perhettään siten, että palveluista on muodostunut sujuva kokonaisuus. Millä tavoin oppilas- ja opiskelijahuoltolain 1287/2013 (9 ja 10§) mukaisesti nyt Valteri-koulun järjestämät Valteri-koulussa opiskelevien oppilaiden psykologi- ja kuraattoripalvelut ja kouluterveydenhuollon palvelut jatkossa on tarkoitus järjestää? 4) Koska Valteri-koulu toimii kuudella eri paikkakunnalla ja tarjoaa palveluja valtakunnallisesti, järkevimmälle tuntuisi yhteisen palveluyksikön rekisteröinti (3 § 5. kohta). Laajaa ja syvää asiantuntemusta tarjoavan ja valtakunnallisesti toimivan Valteri-

koulun eri toimipisteissä on osaamista autismin kirjoon, neuropsykiatrisiin häiriöihin, kieleen ja kommunikointiin, kuulemiseen, näkemiseen, liikkumiseen ja motoriikkaan, neurologisiin tai muihin pitkäaikaissairauksiin sekä monitarpeisuuteen liittyvistä palveluista. Liite 1: Valteri-koulu, Oppimis- ja ohjauskeskus Valteri on Opetushallituksen alaisuuteen kuuluva valtakunnallinen oppimis- ja ohjauskeskus, jolla on kuusi toimipistettä eri puolilla Suomea. Valteri järjestää Opetus- ja kulttuuriministeriön järjestämispäätöksen perusteella perusopetuslain (628/1998) 8 ja 39 §:n mukaista opetusta ja 39 §:n mukaisia kehittämis-, ohjaus- ja tukipalveluita: Valteri-koulu 1) järjestää koulun oppilaille oppimisvalmiuksia parantavaa kuntoutusta koulun työpäivien aikana, 2) järjestää tarvittavia ohjauspalveluja tuen eri vaiheisiin, 3) järjestää tarvittavia ohjauskäyntejä, tukijaksoja ja muita tarvittavia palveluja, 4) kehittää opetussuunnitelmia, oppimisympäristöjä, oppimista tukevaa kuntoutusta, menetelmiä ja materiaaleja sekä edistää oppimista opetuksen, kuntoutuksen ja oppilashuollon yhteistyönä, 5) järjestää ammattihenkilöstölle koulutusta, perehdyttämistä, työnohjausta ja muita asiantuntijapalveluja, 6) antaa asiantuntija-apua opetus-, oppimis- ja kuntoutussuunnitelmien laatimisessa koulunkäyntiä, jatko-opintoja ja yhteiskuntaan sijoittumista varten, 7) järjestää oppilaille tarvittavat asumispalvelut.

10. 8. Maakunnan talouden ohjaus perustuu erityisesti maakuntalakiin ja maakuntien rahoituslakiin. Ohjaavatko maakuntien rahoitusmalli ja maakuntalain mukainen taloudenohjausmekanismi maakuntien taloudenhoitoa tarkoituksenmukaisella tavalla?

Ei vastauksia.

11. 9. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntalaista.

Ei vastauksia.

12. 10. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 4 §:ssä säädettäisiin palvelujen saatavuudesta ja saavutettavuudesta. Säännöksen mukaan palvelut on toteutettava väestön tarpeet huomioon ottaen lähellä asiakkaita, mutta säännöksen mukaisten edellytysten täytyessä palveluja voidaan koota suurempiin kokonaisuuksiin. Onko säännös palvelujen saatavuuden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

Ei vastauksia.

13. 11. Maakunnat muodostavat 5 yhteistyöaluetta, joista kussakin on 3–4 maakuntaa. Yhteistyöalueeseen kuuluvat maakunnat laativat sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 16 §:n mukaisen yhteistyösopimuksen. Siinä maakunnat sopivat keskinäisestä yhteistyöstä palvelujen järjestämisessä ja toteuttamisessa. Sopimus on oikeudellisesti maakuntia sitova. Onko sopimuksen sitovuus perusteltua?

Ei vastauksia.

14. 12. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 16 §:n mukaan laadittavassa yhteistyösopimuksessa on sovittava toimenpiteet palvelujen integraation varmistamiseksi. 23 §:n mukaisesti palvelun tuottajan velvollisuutena on valmistaa palveluketjujen integraation toteutuminen ja toimittava integraation edellyttämässä yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Ovatko säännökset riittäviä asiakaslähtöisen integraation toteutumiseksi?

Ei vastauksia.

15. 13. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain mukaan valtion ohjausta vahvistetaan sosiaali- ja terveyspalveluissa (19 §, 4 luku, 6 luku). Onko tämä uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltua?

Ei vastauksia.

16. 14. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 22 §:n mukaan maakunnan on omassa toiminnassaan erotettava sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen ja palvelujen tuottaminen. Onko järjestämisen ja tuottamisen erottaminen uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukaista?

Ei vastauksia.

17. 15. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 22 §:n mukaan maakunnalla on yhtiöittämisvelvollisuus maakunnan hoitaessa sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä kilpailutilanteessa markkinoilla tai jos palvelut ovat valinnanvapautta koskevissa säännöksissä tarkoitetun laajan valinnanvapauden piirissä. Onko ratkaisu tarkoituksenmukainen?

Ei vastauksia.

18. 16. Muut vapaamuotoiset huomiot sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista.

Ei vastauksia.

19. 17. Kysymys vain kunnille: Voimaanpanolaissa on tarkoitus säätää siitä, mihin maakuntaan kunnat kuuluvat uudistuksen tullessa voimaan. Katsotaanko kunnassanne, että sen tulee kuulua voimaanpanolain 5 §:ssä esitettyyn maakuntaan?

Ei vastauksia.

20. 18. Kysymys vain kunnille: Mikäli vastasitte edelliseen kysymykseen ei, mihin maakuntaan kunnan tulisi kuulua ja miksi? (Kunnan tulee toimittaa valtuuston päätösasiakirja sosiaali- ja terveysministeriöön)

Ei vastauksia.

21. 19. Väliaikaishallinnosta sekä väliaikaisen valmistelutoimielimen tehtävistä ja toimivallasta säädetään voimaanpanolain 2 luvussa. Onko väliaikaishallinnosta säädetty riittävällä tavalla?

Ei vastauksia.

22. 20. Voimaanpanolain 14 §:n mukaan kunnallisia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja tuottavissa organisaatioissa työskentelevä henkilöstö siirtyisi maakuntien palvelukseen liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti. Lisäksi henkilöstö, joka muualla kunnan hallinnossa tai tukipalveluissa tekee pääasiallisesti sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä, siirtyisi maakuntien palvelukseen. Onko henkilöstön siirtymisestä esitetty säädettäväksi henkilöstön aseman näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

Ei vastauksia.

23. 21. Voimaanpanolain 4 luvun mukaan lakisääteisten kuntayhtymien koko omaisuus sekä kuntien irtain omaisuus siirtyy maakunnille. Kuntien toimitilat ja kiinteistöt jäävät kuntien omistukseen. Onko omaisuusjärjestelyjä koskeva ratkaisu hyväksyttävä?

Ei vastauksia.

24. 22. Jos vastasitte edelliseen kysymykseen ei tai ei pääosin, millä tavoin omaisuusjärjestelyt pitäisi toteuttaa?

Ei vastauksia.

25. 23. Voimaanpanolain 41 §:ssa säädettäisiin kunnan tuloveroprosentista vuosina 2019 – 2021. Pidättekö veronmaksajien yhdenvertaisen aseman näkökulmasta perusteltuna, että kuntien veroprosentteja esitetään rajoitettavaksi kolmen vuoden määräajaksi?

Ei vastauksia.

26. 24. Voimaanpanolain 42 §:n mukaan maakunnan on perustettava sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain tarkoittamat maakunnan palvelulaitoksen tytäryhtiöt, jotka tuottavat lailla erikseen säädetyn laajan valinnanvapauden piiriin kuuluvia palveluita siten, että yhtiöittäminen on toteutettu 31.12.2020. Onko esitetty siirtymäaika riittävä maakunnan yhtiömuotoisen tuotannon organisoimiseksi?

Ei vastauksia.

27. 25. Muut vapaamuotoiset huomiot voimaanpanolaista.

Ei vastauksia.

28. 26. Valtio rahoittaa perustettavien maakuntien toiminnan, eli vastuu sosiaali- ja terveyspalveluiden rahoittamisesta osoitetaan valtiolle. Onko ratkaisu uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

Ei vastauksia.

29. 27. Maakuntien tuloja ovat valtion rahoitus (3 §) sekä asiakas- ja käyttömaksutulot (4 §). Lisäksi maakunnat voivat ottaa lyhytaikaista lainaa (3 §). Valtion rahoituksen kasvua rajoitetaan vuosittaisessa tarkistuksessa julkisen talouden kantokyvyn turvaamiseksi (6 ja 29 §). Onko maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä?

Ei vastauksia.

30. 28. Ovatko maakuntien valtion rahoituksen määräytymisessä käytettävät palvelujen käyttöä kuvaavat tarvetekijät (luku 3, ml. uusi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kerroin) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

Ei vastauksia.

31. 29. Sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksessa siirrytään asteittain menoperusteisesta rahoituksesta tarveperusteiseen rahoitukseen. Onko maakuntien rahoitukselle vuosille 2019–2023 esitetty siirtymäaika (27 – 28 §) riittävä?

Ei vastauksia.

32. 30. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntien rahoituslaista.

Ei vastauksia.

33. 31. Pidättekö esitettyjä tapoja maakuntajaon muuttamiseksi tarkoituksenmukaisena? (erityisesti maakuntajakolain 2 ja 10 §)

Ei vastauksia.

34. 32. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntajakolaista.

Ei vastauksia.

35. 33. Ovatko valtionosuusjärjestelmään esitetyt, sote-uudistuksesta aiheutuvien merkittävien kuntakohtaisten muutosten lieventämiseksi esitetyt tasausjärjestelyt ja muut muutokset hyväksyttäviä ja riittäviä (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 24 §, 27§ 27 b§ ja 55§)?

Ei vastauksia.

36. 34. Ovatko valtionosuuskriteerit (ml. uusi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen -kriteeri) sekä niiden painotukset perusteltuja (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta, luku 2 sekä luonnos valtioneuvoston asetukseksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 3 §)?

Ei vastauksia.

37. 35. Vapaamuotoiset huomiot hallituksen esityksen valtionosuuskokonaisuudesta.

Ei vastauksia.

38. 36. Pidätkö maakuntien rahoituksen keräämiseksi esitettyjä valtion verojärjestelmän muutoksia hyväksyttävänä?

Ei vastauksia.

39. 37. Vapaamuotoiset huomiot verolaeista.

Ei vastauksia.

40. 38. Kunnallista henkilöstöä koskevan lainsäädännön soveltamisalaa ehdotetaan muutettavaksi koskemaan myös maakuntien henkilöstöä. Maakuntien työnantajaedunvalvontaa hoitaisi uudella lailla säädettävä Kunta- ja maakuntatyönantajat KT. Onko henkilöstön asemasta ja työnantajaedunvalvonnasta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

Ei vastauksia.

41. 39. Onko eläkkeiden rahoittamisesta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

Ei vastauksia.

42. 40. Vapaamuotoiset huomiot henkilöstön asemasta ja/tai työnantajaedunvalvonnasta sekä eläkkeistä.

Ei vastauksia.

43. 41. Miten arvioitte uudistuksen vaikuttavan oman taustaorganisaationne asemaan?

Ei vastauksia.

44. 42. Onko maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä uudistuksen voimaan tultua?

Ei vastauksia.

45. 43. Mihin aiheeseen/aiheisiin liittyvää valtakunnallista tukea katsotte tarvitsevanne sote- ja maakuntauudistusten alueelliseen toteutukseen (voitte valita usemman vaihtoehdon)?

Ei vastauksia.

46. 44. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Vastaajien määrä: 1

- Toiminnan ja toimivuuden kannalta on tärkeää, että Valterin toiminta on opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla, mutta on ehdotonta, että sekä maakuntalakiin ja järjestämislakiin sisällytetään säädöksiä ja mekanismeja, jotka taakaavat saumatonta yhteistyötä maakuntien ja tulevien sotepalveluiden tuottajien kanssa tulevaisuudessa. Tarvitaanko Valteri-koulun toiminnasta oma asetus Valteri-koulun toimiessa opetus- ja kulttuuriministeriön alaisuudessa vai onko tarvetta rinnastaa osa Valteri-koulusta sosiaali- ja terveystieteiden tuottavaksi tahoksi, jotta Valteri-koulun kohderyhmään kuuluvat lapset ja nuoret voivat saada jatkossakin laadukkaat ja esteettömät palvelut? Tämä edellyttäisi Valteri-koulun rekisteröitymistä jatkossa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen tuottajaksi.

Liite 1:

Valteri-koulu, oppimis- ja ohjauskeskus Valteri tuottaa liitteessä 1 mainittuja perusopetuslain 39 §:n mukaisia maksullisia palveluita kuntien koulutoimelle, sosiaali- ja terveystoimelle sekä keskussairaaloille ja kuntayhtymille. Näitä palveluita ovat mm. liikunta-, näkö-, kuulo- ja monivammaisille sekä neurologisista erityisvaikeuksista kärsiville lapsille ja nuorille tarkoitetut tukijaksot, jotka sisältävät/voivat sisältää myös kuntoutussuunnitelmien laadinnan. Lisäksi tarjottavia palveluita ovat ohjauskäynnit, neuropsykiatrinen valmennus, neuropsykologin tutkimukset, tietokoneenkäyttötavan arvioinnit, toiminnallisen näönkäytön tutkimukset, apuvälinearviot ja -sovitustyöt, uinnin konsultaatiot, tehostettu palveluasuminen ja asumisvalmennus, aamu- ja iltapäivätoiminta ja koulun loma-aikainen leiri- ja kurssitoiminta. Valteri järjestää em. mainittujen oppilasryhmien kanssa työskenteleville ammattihenkilöille kuten opettajille, kouluavustajille, hoitajille, lastentarhanopettajille ja terapeuteille myös muuta ohjausta, koulusta ja työnohjausta.

Tavoitteena on hyödyntää Valteri-koulujen henkilöstön osaamista valtakunnallisesti tarjoamalla tehostettua ja erityistä tukea tarvitseville lapsille ja nuorille ja heidän lähihenkilöilleen palveluja mahdollisimman lähellä kotiympäristöä. Yhden palvelupisteen periaate on asiakkaan etu. Mahdollisuuksien mukaan opetus-, terveys- ja sosiaalitoimen rajat voidaan ylittää.

Palvelujen tuottaminen on perustunut Valteri - koulun järjestämispäätöksessä määriteltyihin tehtäviin ja joko pidempiaikaisiin sopimuksiin tai asiakaskohtaisiin maksusitoumuksiin, joista sovitaan koulutoimen lisäksi terveydenhuollon toimipisteiden kuten erikoissairaanhoidon tai terveyskeskusten kanssa. Tämä on toteutunut joustavalla yhteistyöllä ja neuvotteluilla, vaikka Valteri-koululla ei ole ollut julkisen terveydenhuollon yksikön asemaa.

Valteri-koululla on sosiaali- ja terveystieteiden tuottamiseen toiminnan edellyttämä henkilöstö, jolla on laaja ja monipuolinen koulutus sekä täydennyskoulutuksen ja työkokemuksen kautta hankittu erityisosaaminen. Kuudessa eri toimipisteessä on yhteensä lähes sata terveydenhuollon ja kuntoutuksen osaajaa. Valteri-koulu vastaa henkilöstöllään tällä hetkellä Valterin eri toimipisteissä koulua käyvien oppilaiden oppilashuollosta sekä osassa toimipisteitä myös kouluterveydenhuollon palveluista.

Liite 2:

Valteri-koulu, Oppimis- ja ohjauskeskus Valteri on Opetushallituksen alaisuuteen kuuluva valtakunnallinen oppimis- ja ohjauskeskus, jolla on kuusi toimipistettä eri puolilla Suomea. Valteri järjestää Opetus- ja kulttuuriministeriön järjestämispäätöksen perusteella perusopetuslain (628/1998) 8 ja 39 §:n mukaista opetusta ja 39 §:n mukaisia kehittämis-, ohjaus- ja tukipalveluita:

Valteri-koulu

- 1) järjestää koulun oppilaille oppimisvalmiuksia parantavaa kuntoutusta koulun työpäivien aikana
- 2) järjestää tarvittavia ohjauspalveluja tuen eri vaiheisiin
- 3) järjestää tarvittavia ohjauskäyntejä, tukijaksoja ja muita tarvittavia palveluja
- 4) kehittää opetussuunnitelmia, oppimisympäristöjä, oppimista tukevaa kuntoutusta, menetelmiä ja materiaaleja sekä edistää oppimista opetuksen, kuntoutuksen ja oppilashuollon yhteistyönä
- 5) järjestää ammattihenkilöstölle koulutusta, perehdyttämistä, työnohjausta ja muita asiantuntijapalveluja
- 6) antaa asiantuntija-apua opetus-, oppimis- ja kuntoutussuunnitelmien laatimisessa koulunkäyntiä, jatko-opintoja ja yhteiskuntaan sijoittumista varten
- 7) järjestää oppilaille tarvittavat asumispalvelut

47. 45. Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

Ei vastauksia.